

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૧૭] ૨ એસ.સી.આર. ૩૪૨

બિહાર રાજ્ય અને અન્ય.

વિરુદ્ધ

રમેશ પ્રસાદ વર્મા (મૃતક) તેમના કાયદેસરના વારસદારો મારફત.

(સિવિલ અપીલ નંબર ૧૨૫૮ ઓફ ૨૦૧૭)

૩૧ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭

[અરુણ મિશ્રા અને અમિતાભ રૉય, ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ]

બિહાર ગૌણ ખનીજ છૂટ નિયમો, ૧૯૭૨

બિહાર ગૌણ ખનીજ છૂટ (સુધારા) નિયમો, ૨૦૦૧ નિયમ ૨૬

ભાડું/રોયલ્ટી અને આકારણી

તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા ચિપ્સ બનાવવા માટે વપરાતા ખનીજો માટે રોયલ્ટીનો દર તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૦૧ થી ૧૦૦/- રૂપિયા પ્રતિ ઘન મીટર નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો. ફૂટનોટ એવી હતી કે તેના ઓળખાયેલા વિસ્તારોને અલગથી જાહેર કરવામાં આવશે - સદરહુ સમયગાળા માટે માંગણીની નોટિસ - સદરહુ રકમની જમા રાવ - ત્યારબાદ, તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના જેમાં તે વિસ્તારો ઓળખવામાં આવ્યા કે જ્યાંથી નિષ્કર્ષિત ખનીજો પર રોયલ્ટી લાગુ પડશે - પ્રતિવાદીઓ દ્વારા તેને પડકારવામાં આવી - જેઓ ચિપ્સ બનાવવા માટે વપરાતા ખનીજોનો વ્યવસાય કરે છે - હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું કે એકવાર તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા વિસ્તારો ઓળખાઈ ગયા પછી, માંગણી તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૦૧ થી લાગુ ગણાશે - અપીલમાં, ડિવિઝન બેંચે ઠરાવ્યું કે તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા નિર્ધારિત રોયલ્ટીના ઉચ્ચ દરો તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ પહેલાની તારીખથી વસૂલવાપાત્ર નથી - અપીલ પર, ઠરાવ્યું: બે અધિસૂચનાઓ અને ફૂટનોટને ધ્યાનમાં લેતા, તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના માત્ર સ્પષ્ટીકરણના સ્વરૂપમાં છે, કારણ કે તે ફક્ત એવા વિસ્તારો જાહેર કરે છે કે જ્યાંથી જો સંબંધિત ખનીજો કાઢવામાં આવે તો તે તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા પહેલેથી જ નિર્ધારિત

રોયલ્ટીના દરમાં આવશે, જે તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૦૧ થી ચૂકવવાપાત્ર છે – અન્ય કોઈ અર્થઘટન નિયમ ૨૬ માં રહેલા વૈધાનિક ઉદ્દેશ્ય તેમજ બંને અધિસૂચનાઓના ઉદ્દેશ્યો સાથે સુસંગત રહેશે નહીં – નિયમ ૨૬ અને બંને અધિસૂચનાઓનું સંયુક્ત પાંચન એવું અનુમાન કરે છે કે જે ખનીજો ચિપ્સ બનાવવા માટે વપરાય છે અથવા બનાવવા માટે સક્ષમ છે તેના માટે ૧૦૦/- રૂપિયા પ્રતિ ઘન મીટરનો વધેલો રોયલ્ટીનો દર તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૦૧ થી વસૂલવાપાત્ર રહેશે અને તેથી, પ્રતિવાદીઓ તે મુજબ ઉભી કરાયેલી માંગણી ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે – હાઈકોર્ટ સંબંધિત કાનૂની જોગવાઈઓ અને ખાસ કરીને તારીખ તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાનું અર્થઘટન કરવામાં ભૂલ કરી છે કે તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા નિર્ધારિત વધેલા દરો તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનામાં ઉદ્દેખિત બે વિસ્તારોમાંથી તે તારીખથી કાઢવામાં આવેલા ખનીજો માટે ચૂકવવાપાત્ર રહેશે – આમ, હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ આદેશ રદ કરવામાં આવે છે.

કાયદાનું અર્થઘટન – પશ્ચાદવર્તી અમલીકરણ – ઠરાવ્યું: કાયદાનું બળ ધરાવતો કોઈપણ કાયદો અથવા સાધન, જો તે પ્રકૃતિ અને હેતુમાં સ્પષ્ટીકરણ, ઘોષણાત્મક અથવા સમજૂતીત્મક હોય, તો સ્પષ્ટ ક્ષતિને દૂર કરવા અથવા અગાઉના કોઈપણ કાયદા અંગેની શંકાઓને દૂર કરવા માટે, તેનું પશ્ચાદવર્તી અમલીકરણ સામાન્ય રીતે હેતુપૂર્ણ હોય છે.

અપીલ મંજૂર કરીને, કોર્ટે ઠરાવ્યું: ૧.૧ તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાની ફૂટનોટ, સ્પષ્ટ શબ્દોમાં જાહેર કરે છે કે ક્રમ નં. ૧ અને ૨ (પથ્થર, કાંકરી, શિંગલ જે ચિપ્સ બનાવવા માટે વપરાય છે) ને અનુરૂપ બે શ્રેણીના ખનીજોના વિસ્તારો, એકવાર ઓળખાઈ જાય પછી, નિયમો મુજબ અલગથી જાહેર કરવામાં આવશે. આખરે, આવા વિસ્તારો 'આર' અને 'બી' જિલ્લાઓમાં હોવાથી, આ હેતુ માટે રચાયેલી નિષ્ણાત સમિતિ દ્વારા ઓળખાયા બાદ, તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના બહાર પડી. આ અધિસૂચનાનું સાદું વાંચન સ્પષ્ટ શબ્દોમાં દર્શાવશે કે તે તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાની સાતત્યમાં છે, જે પથ્થર, કાંકરી, શિંગલ કે જેમાંથી ચિપ્સ તૈયાર થાય છે તેના માટે રોયલ્ટીનો દર ૧૦૦ રૂપિયા પ્રતિ ઘન મીટર નક્કી કરે છે. જોકે તેમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે 'આર' અને 'બી' જિલ્લાઓમાં મળી આવતા પથ્થર, કાંકરી અને શિંગલ પથ્થરની ચિપ્સ બનાવવા માટે યોગ્ય હતા, જોકે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા તે દર્શાવવામાં આવ્યું છે, વાસ્તવમાં ખનીજોના વર્ણનમાં કોઈ ફેરફાર નથી જેથી આ અધિસૂચના અથવા તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાના દાયરામાંથી તેમના દ્વારા કાઢવામાં આવેલ ખનીજોને બાકાત કરી શકાય. "છે" અને બનાવવા માટે "યોગ્ય" શબ્દો, સંલગ્ન તથ્યો અને સંજોગોમાં, નિઃશંકપણે પથ્થર, કાંકરી અને શિંગલનો ઉલ્લેખ કરે છે, જે કાં તો ચિપ્સ બનાવવા માટે વપરાય છે અથવા તે બનાવવા માટે સક્ષમ

છે. [પેરા ૧૫] [૩૫૧-બી-ઈ]

૧.૨ નિયમ ૨૬ માંથી તે સ્પષ્ટ છે કે જ્યારે લીઝ આપવામાં આવે અથવા નવીકરણ કરવામાં આવે, ત્યારે અન્ય બાબતોની સાથે, શિડ્યુલ-૨ માં નિર્દિષ્ટ દરે રોયલ્ટી વસૂલવામાં આવશે અને રાજ્ય સરકાર, અધિકૃત ગેઝેટમાં અધિસૂચના દ્વારા, પ્રથમ અને બીજા શિડ્યુલમાં સુધારો કરી શકે છે જેથી કોઈપણ ગૌણ ખર્ચ માટે ભાડું/રોયલ્ટીનો દર અધિકૃત ગેઝેટમાં અધિસૂચનાના પ્રકાશનની તારીખથી વધારી કે ઘટાડી શકાય. જોકે પ્રતિવાદીઓ તરફથી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે નિયમ ૨૬ ના પેટા-નિયમ ૫ માં રાજ્ય સરકારને ભાડા/રોયલ્ટીના દરમાં વધારો કે ઘટાડો કરવાની સત્તા આપતી આદેશની જોગવાઈને એવી રીતે અર્થઘટન કરવી જોઈએ કે જેથી આવી વધારો કે ઘટાડો મૂળભૂત રીતે અધિકૃત ગેઝેટમાં તે અંગેની અધિસૂચનાના પ્રકાશનની તારીખથી અસરકારક બને, તો આ દલીલ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાના સંદર્ભમાં સ્વીકારી શકાય નહીં. નિયમોની સંબંધિત જોગવાઈઓ અને ખાસ કરીને બંને અધિસૂચનાઓ અને સૌથી મહત્વપૂર્ણ રીતે તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાની ફૂટનોટને ધ્યાનમાં લેતા, ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના માત્ર સ્પષ્ટીકરણના સ્વરૂપમાં છે, કારણ કે તે ફક્ત એવા વિસ્તારો જાહેર કરે છે કે જ્યાંથી જો સંબંધિત ખર્ચો કાઢવામાં આવે તો તે તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા પહેલેથી જ

નિર્ધારિત રોયલ્ટીના દરમાં આવશે, જે ૦૧.૦૪.૨૦૦૧ થી ચૂકવવાપાત્ર છે. અન્ય કોઈ અર્થઘટન નિયમ ૨૬ માં રહેલા વૈધાનિક ઉદ્દેશ્ય તેમજ બંને અધિસૂચનાઓના ઉદ્દેશ્યો સાથે સુસંગત રહેશે નહીં. [પેરા ૧૬, ૧૭] [૩૫૧-ઈ-એચ; ૩૫૨-એ-બી]

૧.૩ પ્રતિનિધિત્વ કાયદો મૂળ કાયદા દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાની મર્યાદાઓની બહાર જઈ શકતો નથી અને જ્યાં સુધી તેના દ્વારા અધિકૃત ન હોય, ત્યાં સુધી તે પશ્ચાદવર્તી અસર સાથે કોઈપણ કાયદો અથવા જોગવાઈ બનાવવા માટે સક્ષમ નથી, જેનાથી તેનાથી પ્રતિકૂળ અસર થવાની સંભાવના ધરાવતા લોકોના પહેલેથી જ નિહિત અધિકારોને નુકસાન પહોંચે. [પેરા ૧૮] [૩૫૨-સી-ડી]

૧.૪ કાયદાનું બળ ધરાવતો કોઈપણ કાયદો અથવા સાધન, જો તે પ્રકૃતિ અને હેતુમાં સ્પષ્ટીકરણ, ઘોષણાત્મક અથવા સમજૂતીત્મક હોય, તો સ્પષ્ટ ક્ષતિને દૂર કરવા અથવા અગાઉના કોઈપણ કાયદા અંગેની શંકાઓને દૂર કરવા માટે, તેનું પશ્ચાદવર્તી અમલીકરણ સામાન્ય રીતે હેતુપૂર્ણ હોય છે. આ કસોટી લાગુ કરતા, મૂળ કાયદા અથવા નિયમો અથવા તેમાં સામેલ અધિસૂચનાઓમાં વિપરિત કોઈ સંકેત ન હોવાને કારણે, નિયમ ૨૬ અને બંને અધિસૂચનાઓનું સંયુક્ત વાંચન સ્પષ્ટ કરે છે કે, પથ્થર, કાંકરી અને શિંગલ જે ચિપ્સ બનાવવા

માટે વપરાય છે અથવા બનાવવા માટે સક્ષમ છે તેના માટે ૧૦૦/- રૂપિયા પ્રતિ ઘન મીટરનો વધેલો રોયલ્ટીનો દર ૦૧.૦૪.૨૦૦૧ થી વસૂલવાપાત્ર રહેશે અને તેથી, પ્રતિવાદીઓ તે મુજબ ઉભી કરાયેલી માંગણી ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે. પ્રતિવાદીઓ તેમના દ્વારા નિષ્કર્ષિત ખર્ચો માટે ૧૦૦/- રૂપિયા પ્રતિ ઘન મીટરના સુધારેલા દર વિશે સંપૂર્ણ રીતે જાગૃત હતા અને તેથી, હાઈકોર્ટનું તર્ક કે તેમણે કદાચ ભાર તેમના ખરીદદારો પર નાખ્યો ન હોત, તે કોઈ તથ્ય આધારિત નથી અને સ્પષ્ટપણે અટકળભર્યું હોવાથી ટકી શકે તેમ નથી. હાઈકોર્ટે સંબંધિત કાનૂની જોગવાઈઓ અને ખાસ કરીને ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાનું અર્થઘટન કરવામાં ભૂલ કરી છે કે ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા નિર્ધારિત વધેલા દરો ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનામાં ઉલ્લેખિત બે વિસ્તારોમાંથી તે તારીખથી કાઢવામાં આવેલા ખર્ચો માટે ચૂકવવાપાત્ર રહેશે. હાઈકોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલ નિર્ણય અસમર્થનીય છે અને પરિણામે, વિવાદિત નિર્ણય રદ કરવામાં આવે છે. [પેરા ૨૧] [૩૫૩-ઈ-એચ; ૩૫૪-એ-બી]

ધ ઇન્કમ ટેક્સ ઓફિસર, એલેક્ષી વિરુદ્ધ એમ.સી. પોન્નુસ અને અન્ય. [૧૯૬૯] ૨ એસસીસી ૩૫૧; [૧૯૭૦] ૧ એસસીઆર ૬૭૮; હુકમચંદ વગેરે વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય [૧૯૭૨] ૨ એસસીસી ૬૦૧; [૧૯૭૩] ૧ એસસીઆર ૮૮૬; કમિશનર ઓફ ઇન્કમ ટેક્સ વિરુદ્ધ બાઝપુર

કો-ઓપરેટિવ સુગર ફેક્ટરી લિ. [૧૯૮૮] ૩ એસસીસી ૫૫૩: [૧૯૮૮] ૩ એસસીઆર ૧૦૩૪; બેજગામ વીરના વેંકટા નરસિમલૂ અને અન્ય વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ એ.પી. અને અન્ય [૧૯૯૮] ૧ એસસીસી ૫૬૩: [૧૯૯૭] ૫ સપ્લી. એસસીઆર ૩૮૯; ઇન્કમ ટેક્સ-૧, અમદાવાદ વિરુદ્ધ ગોલ્ડ કોઈન હેલ્થ ફૂડ પ્રા. લિ. [૨૦૦૮] ૯ એસસીસી ૬૨૨: [૨૦૦૮] ૧૨ એસસીઆર ૧૭૯; કિલે સિંહ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા અને અન્ય એઆઈઆર ૨૦૦૪ એસસી ૫૧૦૦: [૨૦૦૪] ૫ સપ્લી. એસસીઆર ૨૭૨ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો.

જસ્ટિસ જી.પી. સિંહ દ્વારા લિખિત "પ્રિન્સિપલ્સ ઓફ સ્ટેચ્યુટરી ઇન્ટરપ્રિટેશન" ૧૧મી આવૃત્તિ ૨૦૦૮ – નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિડિક્શન: સિવિલ અપીલ નંબર ૧૨૫૮ ઓફ ૨૦૧૭.

પટના હાઈકોર્ટના તારીખ ૨૧.૦૮.૨૦૦૯ ના નિર્ણય અને આદેશથી, એલપીએ નંબર ૭૯૩ ઓફ ૨૦૦૨ માં.

સી. એ. નંબર ૧૨૫૮ ઓફ ૨૦૧૭.

સાથે

ગોપાલ સિંહ, શિવમ સિંહ, અદ્વિતીયા અવસ્થી, વકીલો અપીલકર્તાઓ માટે.

નાગેન્દ્ર રાય, સિનિયર વકીલ, સુનિલ કુમાર, સંતોષ મિશ્રા, આલોક કુમાર,

શ્રીમતી સરલા ચંદ્રા, કુમારી પ્રેરણા સિંહ, પ્રશાંત કુમાર, પ્રિયા રંજન રાય, ટી. મહિપાલ, વકીલો પ્રતિવાદીઓ માટે.

કોર્ટનો નિર્ણય અમિતાભ રૉય, જસ્ટિસ દ્વારા આપવામાં આવ્યો.

૧. પરવાનગી મંજૂર.

૨. તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા નિર્ધારિત રોયલ્ટીના દર, જે બિહાર ગૌણ ખનીજ છૂટ (સુધારા) નિયમો, ૨૦૦૧ ને સૂચિત કરે છે, તે મુજબ ૧૦૦/- રૂપિયા પ્રતિ ઘન મીટરના દરે રોયલ્ટી વસૂલવાના હેતુ માટે તારીખ તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના SS-૨/MM-૧૧/૨૦૦૧-૨૩૬૧.../એમ ના અમલીકરણને તે જારી કરવાની તારીખ સુધી મર્યાદિત કરવાના નિર્ણયથી વ્યથિત થઈને, બિહાર રાજ્ય અને તેના સંબંધિત કાર્યકર્તાઓ ઉપચાર મેળવવા માટે અપીલમાં છે. ૨૧.૦૮.૨૦૦૮ નો વિવાદિત નિર્ણય અને આદેશ બંને અપીલોમાં સમાન છે અને પરિણામે, સંદર્ભિત તથ્યોમાં નજીવો તફાવત હોવા છતાં, ઉઠાવવામાં આવેલા કાનૂની મુદ્દાઓ સમાન છે, જે હાથ પરની કાર્યવાહીના સમાન નિકાલની મંજૂરી આપે છે.

૩. અમે અપીલકર્તાઓ માટે વકીલ શ્રી ગોપાલ સિંહ અને એસ.એલ.પી. (સી) નંબર ૩૬૫૨ ઓફ ૨૦૧૦ અને ૩૬૫૩ ઓફ ૨૦૧૦ ને અનુરૂપ અપીલોમાં

પ્રતિવાદીઓ માટે વકીલ શ્રી સુનિલ કુમાર અને સિનિયર વકીલ શ્રી નાગેન્દ્ર રાયને સાંભળ્યા છે.

૪. તથ્યો, જે નિર્ણય માટે મહત્વના માનવામાં આવે છે, તે સંક્ષિપ્તમાં છે અને સંક્ષિપ્તતા અને સુવિધા ખાતર એસ.એલ.પી.(સી) નંબર ૩૬૫૨ ઓફ ૨૦૧૦ ને અનુરૂપ અપીલમાંથી લેવામાં આવશે. પુનરોચ્ચાર કરવા માટે, બે અપીલોમાં નજીવા તફાવત સાથેના તથ્યોમાં કંઈ ખાસ નથી અને દલીલો દરમિયાન પણ, કોઈ નોંધપાત્ર તફાવત હાઈલાઈટ કરવામાં આવ્યો નથી જે તેના વ્યક્તિગત વિશ્લેષણની ખાતરી આપે.

૫. પ્રતિવાદીને બિહાર ગૌણ ખનીજ છૂટ નિયમો, ૧૯૭૨ (ત્યારબાદ "નિયમો" તરીકે ઓળખવામાં આવશે) હેઠળ ૧૯૯૨ થી ૧૦ વર્ષ માટે લીઝ આપવામાં આવી હતી અને તેની મુદત પૂરી થયા પછી, તેનું નવીકરણ કરવામાં આવ્યું ન હતું. પાંદાઈ નદીના બેસિનમાંથી કાંકરી (ગુટિકા) મેળવવા માટે લીઝ આપવામાં આવી હતી. રોયલ્ટીનો દર, જે લીઝની શરૂઆતમાં ૧૭.૦૮.૧૯૯૧ ની અધિસૂચના દ્વારા નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારબાદ ૨૯.૦૮.૧૯૯૪ ના રોજ તેમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો. આખરે, ઉપર જણાવેલ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા નિયમોમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો, જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે "પથ્થર, કાંકરી, શિંગલ, જે ચિપ્સ બનાવવા માટે વપરાય છે", માટે રોયલ્ટીનો દર ૧૦૦/- રૂપિયા પ્રતિ ઘન મીટર નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો હતો. નિયમોના શિઝ્યુલ-૨ માંથી ઉપરના ખનીજો અંગેનો

સંબંધિત અંશ ત્વરિત સંદર્ભ માટે નીચે મુજબ છે:

ક્રમ નં. | ખનીજોનું નામ | દર પ્રતિ ઘન મીટર (રૂપિયામાં)

૧ | ૨ | ૩

૧. | પથ્થર, કાંકરી, શિંગલ | ૫૦.૦૦

૨. | પથ્થર, કાંકરી, શિંગલ જે ચિપ્સ બનાવવા માટે વપરાય છે | ૧૦૦.૦૦

અધિસૂચનાના કૂટમાં, નીચેની નોંધ જોડવામાં આવી હતી:

"નોંધ: ક્રમ નં. ૧ અને ૨ માં દર્શાવેલ ખનીજોના સંબંધમાં, સદરહુ ખનીજોની બે શ્રેણીઓના ઓળખાયેલા વિસ્તારો, નિયમો મુજબ અલગથી જાહેર કરવામાં આવશે.

૩. આ આદેશ ૧.૪.૨૦૦૧ થી અમલમાં આવશે."

ભાડું/રોયલ્ટી અને આકારણીને લગતા નિયમોના નિયમ ૨૬ ને પણ આ સમયે ટાંકવું યોગ્ય રહેશે જે નીચે મુજબ છે:

"૨૬. ભાડું/રોયલ્ટી અને આકારણી (૧) જ્યારે લીઝ આપવામાં આવે અથવા નવીકરણ કરવામાં આવે:-

(ક) મૃત ભાડું શિડ્યુલ-૧ માં નિર્દિષ્ટ દરે વસૂલવામાં આવશે;

(ખ) રોયલ્ટી શિડ્યુલ-૨ માં નિર્દિષ્ટ દરે વસૂલવામાં આવશે; અને

(ગ) સપાટીનું ભાડું લીઝધારક દ્વારા કબજે કરેલી અથવા વપરાયેલી જમીન માટે કલેક્ટર દ્વારા સમયાંતરે નિર્દિષ્ટ દરે વસૂલવામાં આવશે.

(૨) આ નિયમોના અમલીકરણની તારીખથી, પેટા-નિયમ (૧) ની જોગવાઈઓ આવા અમલીકરણની તારીખ પહેલાં આપવામાં આવેલી અથવા નવીકરણ કરાયેલી અને આવી તારીખે અસ્તિત્વમાં રહેલી લીઝ પર પણ લાગુ થશે.

(૩) જો લીઝ સમાન વિસ્તારમાં એક કરતા વધુ ખનીજના કાર્યની પરવાનગી આપે છે, તો કલેક્ટર દરેક ખનીજ માટે અલગ મૂત ભાડું વસૂલી શકે છે:

પરંતુ શરત એ છે કે લીઝધારક દરેક ખનીજ માટે મૂત ભાડું અથવા રોયલ્ટી ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે, જે રકમમાં વધારે હોય.

(૪) લીઝના કોઈપણ સાધનમાં સમાવિષ્ટ હોવા છતાં, લીઝધારક કોઈપણ ગોણા ખનીજ જે માલિકીનું હોય, કાઢવામાં આવ્યું હોય અને દૂર કરવામાં આવ્યું હોય તેના માટે શિડ્યુલ-૧ અને ૨ માં સમયાંતરે નિર્દિષ્ટ દરે ભાડું/રોયલ્ટી ચૂકવશે.

(૫) રાજ્ય સરકાર, અધિકૃત ગેઝેટમાં અધિસૂચના દ્વારા, પ્રથમ અને બીજા શિડ્યુલમાં સુધારો કરી શકે છે જેથી કોઈપણ ગોણા ખનીજ

માટે ભાડું/રોયલ્ટીનો દર અધિકૃત ગેઝેટમાં અધિસૂચનાના પ્રકાશનની તારીખથી વધારી કે ઘટાડી શકાય.

(૬) (સક્ષમ અધિકારી), લીઝધારક દ્વારા ફોર્મ "એચ" માં આપવામાં આવેલા માસિક રિટર્નની તપાસ અને ચકાસણી કર્યા પછી, જે તે આવશ્યક માને, લીઝધારક દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર ભાડા/રોયલ્ટીની રકમ નિર્ધારિત સમયગાળાના અંતે આકારણી કરશે."

૬. તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાથી સ્પષ્ટ થશે તેમ, જેના દ્વારા પથ્થર, કાંકરી, શિંગલ, જે ચિપ્સ બનાવવા માટે વપરાય છે, તેના માટે રોયલ્ટીનો દર ૧૦૦/- રૂપિયા પ્રતિ ઘન મીટર નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો હતો, જોકે તેની ફૂટનોટમાં સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી હતી કે તેના ઓળખાયેલા વિસ્તારોને નિયમો મુજબ અલગથી જાહેર કરવામાં આવશે. અન્યથા, દરો ૦૧.૦૪.૨૦૦૧ થી અમલમાં મુકવામાં આવ્યા હતા. કારણ કે પ્રતિવાદી પથ્થર, કાંકરી, શિંગલ જે ચિપ્સ બનાવવા માટે વપરાય છે તેનો વ્યવસાય કરતો હતો, તેથી ન્યાયિક નિર્ણય સ્વાભાવિક રીતે આ ખનીજો સુધી મર્યાદિત રહેશે.

૭. ભલે ગમે તે હોય, નોંધાયેલા તથ્યો દર્શાવે છે તેમ, ૦૧.૦૪.૨૦૦૧ થી જુલાઈ, ૨૦૦૧ અને તારીખ ૦૧.૦૭.૨૦૦૧ થી ઓક્ટોબર, ૨૦૦૧ ના

સમયગાળા માટે રૂ. ૨૮,૮૦,૦૭૯/- રૂપિયા અને ૧૬,૭૫,૩૫૩/- રૂપિયાની માંગણીની નોટિસ ૦૬.૦૯.૨૦૦૧ અને ૨૯.૧૧.૨૦૦૧ ના રોજ આપવામાં આવી હતી, જેની સામે પ્રતિવાદીએ અનુક્રમે ૧૧ લાખ રૂપિયા અને ૮.૫ લાખ રૂપિયા જમા કરાવ્યા હતા. તે તબક્કે, ઉપર જણાવેલ તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના બિહાર સરકાર, ખાણ અને ભૂસ્તરશાસ્ત્ર વિભાગ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવી હતી, જેમાં જણાવાયું હતું કે રોહતાસ અને બેતિયાહ જિલ્લાઓમાં મળી આવતા પથ્થર, કાંકરી, શિંગલ પથ્થરની ચિપ્સમાં ફેરવવા માટે સક્ષમ છે, જેના માટે રોયલ્ટી ૧૦૦/- રૂપિયા પ્રતિ ઘન મીટરના દરે ચૂકવવાપાત્ર રહેશે, જે નિયમોના નિયમ ૨૬ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલી ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવી હતી. સદરહુ અધિસૂચનામાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે તેમાં જણાવેલ જિલ્લાઓ આ હેતુ માટે રચાયેલી નિષ્ણાત સમિતિના અહેવાલના આધારે ઓળખવામાં આવ્યા હતા. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે રાજ્ય સરકારે ૦૫.૦૫.૨૦૦૧ ના રોજ પાંદાઈ નદીના બેસિનમાં વિસ્તારોને સૂચિત કરવા માટે એક નિષ્ણાત સમિતિની રચના કરી હતી, જ્યાંથી જો ઉપરના ખનીજો કાઢવામાં આવે તો, તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા નિર્ધારિત ૧૦૦/- રૂપિયા પ્રતિ ઘન મીટરના દરે રોયલ્ટી લાગુ પડશે.

૮. ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાના પ્રકાશન સાથે, સંબંધિત ખનીજો માટે ૧૦૦/- રૂપિયા પ્રતિ ઘન મીટરના દરે રોયલ્ટી રાજ્ય સરકાર દ્વારા તારીખ

૨૪.૦૩.૨૦૦૧ થી વસૂલવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો, પ્રતિવાદીઓએ અલગથી વિભાગીય અપીલી સત્તાધિકારી સમક્ષ માંગણીની નોટિસને નિષ્ફળતાપૂર્વક પડકારી હતી, ત્યારબાદ તેમણે ભારતની બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ હાઈકોર્ટમાં તેને પડકારી હતી.

૯. માનનીય સિંગલ જજે આ પડકારને ફગાવી દેતા અવલોકન કર્યું હતું કે એકવાર ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા વિસ્તારો ઓળખાઈ ગયા પછી, માંગણી ૦૧.૦૪.૨૦૦૧ થી લાગુ ગણાશે.

૧૦. પ્રતિવાદીઓએ, પરિણામે, ડિવિઝન બેંચમાં અપીલ કરીને આ પડકારને આગળ વધાર્યો હતો, જેણે તેને માન્ય રાખી હતી.

૧૧. વિવાદિત નિર્ણયથી સ્પષ્ટ થશે તેમ, ડિવિઝન બેંચે નોંધ્યું હતું કે પ્રતિવાદીઓએ તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાની માન્યતાને પડકારી ન હતી અને તેમની વાંધાઓને ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાને પગલે તેના પશ્ચાદવર્તી અમલીકરણ સુધી મર્યાદિત રાખ્યા હતા. ડિવિઝન બેંચે તે અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો કે એકવાર રોયલ્ટીનો દર વધારવામાં આવ્યો હતો, જે તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે સંબંધિત સત્તાવાળાઓ માટે તે સંબંધિત વિસ્તારોને પણ સૂચિત કરવાની ફરજ હતી, જેથી લીઝધારકોને અનુગામી વ્યવહારોમાં ખરીદદારો પર જવાબદારી નાખવામાં સક્ષમ બનાવી શકાય. તારીખ ૨૩.૦૪.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા વિસ્તારોની ઓળખ ન હોવાથી, એવી શક્યતા હતી કે રોયલ્ટીના ઉચ્ચ દરો

તેમને લાગુ પડતા ન હોય, પ્રતિવાદીઓએ કદાચ તેમના સમકાલીન વ્યવહારોમાં આવી જવાબદારી નાખી ન હોય. આમ નિષ્કર્ષ કાઢવામાં આવ્યો હતો કે તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા નિર્ધારિત ઉચ્ચ દરોએ રોયલ્ટીની વસૂલાત તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ પહેલાની તારીખથી વસૂલવાપાત્ર નથી.

૧૨. પરિણામે, બંને પ્રતિવાદીઓને, ઠરાવ્યા મુજબ, તેમના દ્વારા પહેલેથી જ જમા કરાવેલી રકમના જરૂરી ગોઠવણો પછી, તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ થી તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા નિર્ધારિત દરે રોયલ્ટી ચૂકવવી જરૂરી હતી.

૧૩. જ્યાં, અપીલકર્તાના વકીલે ભારપૂર્વક જણાવ્યું છે કે તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના સ્પષ્ટપણે સ્પષ્ટીકરણના સ્વરૂપમાં છે અને તે ફક્ત એવા વિસ્તારોને ઓળખે છે જ્યાંથી સંબંધિત ખનીજો કાઢવામાં આવે તો તે તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા અન્યથા નિર્ધારિત રોયલ્ટીના દરમાં આવશે, અને હાઈકોર્ટે તેના અર્થઘટનમાં સ્પષ્ટપણે ભૂલ કરી છે, વિવાદિત નિર્ણયનું પ્રતિવાદીઓ વતી એ દલીલ કરીને સમર્થન કરવામાં આવ્યું છે કે નિયમો પોતે જ પ્રતિનિધિત્વ કાયદો હોવાથી, મૂળ કાયદામાં પશ્ચાદવર્તી અસર સાથે રોયલ્ટીની વસૂલાતને અધિકૃત કરતી કોઈ જોગવાઈ ન હોવાથી, તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાને તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ થી પશ્ચાદવર્તી અસર આપી શકાય નહીં અને તેથી, આ કોર્ટ દ્વારા કોઈ હસ્તક્ષેપની

જરૂર નથી. પ્રતિવાદીઓના વકીલોએ વધુ દલીલ કરી હતી કે તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના અન્યથા પણ અસ્તિત્વમાં નથી, કારણ કે તે તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાના શિડ્યુલ-૨ માં નિર્ધારિત ખનીજોના વર્ણનને પણ બદલવાનો પ્રયાસ કરે છે. તેમના વતી આ કોર્ટના ધ ઇન્કમ ટેક્સ ઓફિસર વિરુદ્ધ એમ.સી. પોન્નુસ અને અન્ય (૧૯૬૯) ૨ એસસીસી ૩૫૧, હુકમચંદ વગેરે વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય (૧૯૭૨) ૨ એસસીસી ૬૦૧, કમિશનર ઓફ ઇન્કમ ટેક્સ વિરુદ્ધ બાઝપુર કો-ઓપરેટિવ સુગર ફેક્ટરી લિ. (૧૯૮૮) ૩ એસસીસી ૫૫૩, બેજગામ વીરન્ના વેંકટા નરસિમલૂ અને અન્ય વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ એ.પી. અને અન્ય (૧૯૯૮) ૧ એસસીસી ૫૬૩ ના નિર્ણયો પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૧૪. રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રી અને વિરોધી દાવાઓ પર અમારી યોગ્ય વિચારણા કરવામાં આવી છે. નિર્વિવાદપણે, તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના, જેના કારણે પથ્થર, કાંકરી, શિંગલ જે ચિપ્સ બનાવવા માટે વપરાય છે અને પ્રતિવાદીની પેઢી દ્વારા પાંદાઈ નદીના બેસિનમાંથી કાઢવામાં આવે છે તેના માટે રોયલ્ટીનો દર વધારવામાં આવ્યો છે, તે તેમના દ્વારા પડકારવામાં આવેલ નથી. તેમણે આ અધિસૂચનાના તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૦૧ થી અમલીકરણ પર પણ પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો નથી. તેમના દાવા મુજબ, ત્યારબાદ માંગણીની નોટિસના જવાબમાં, તેમણે દાવો કરેલ રોયલ્ટીની આંશિક ચૂકવણી કરી છે. તેમણે અસ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે તેઓ પથ્થર, કાંકરી, શિંગલનો

વ્યવસાય કરે છે, જેનો ઉપયોગ ચિપ્સ બનાવવા માટે થાય છે.

૧૫. તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાની ફૂટનોટ, સ્પષ્ટ શબ્દોમાં જાહેર કરે છે કે ક્રમ નં. ૧ અને ૨ (પથ્થર, કાંકરી, શિંગલ જે ચિપ્સ બનાવવા માટે વપરાય છે) ને અનુરૂપ બે શ્રેણીના ખનીજોના વિસ્તારો, એકવાર ઓળખાઈ જાય પછી, નિયમો મુજબ અલગથી જાહેર કરવામાં આવશે. આખરે, આવા વિસ્તારો રોહતાસ અને બેતિયાહ જિલ્લાઓમાં હોવાથી, આ હેતુ માટે રચાયેલી નિષ્ણાત સમિતિ દ્વારા ઓળખાયા બાદ, ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના બહાર પડી. આ અધિસૂચનાનું સાદું વાંચન સ્પષ્ટ શબ્દોમાં દર્શાવશે કે તે તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાની સાતત્યમાં છે, જે પથ્થર, કાંકરી, શિંગલ કે જેમાંથી ચિપ્સ તૈયાર થાય છે તેના માટે રોયલ્ટીનો દર ૧૦૦ રૂપિયા પ્રતિ ઘન મીટર નક્કી કરે છે. જોકે તેમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે રોહતાસ અને બેતિયાહ જિલ્લાઓમાં મળી આવતા પથ્થર, કાંકરી અને શિંગલ પથ્થરની ચિપ્સ બનાવવા માટે યોગ્ય હતા, અમારી સમજ મુજબ, જોકે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા તે દર્શાવવામાં આવ્યું છે, વાસ્તવમાં ખનીજોના વર્ણનમાં કોઈ ફેરફાર નથી જેથી આ અધિસૂચના અથવા ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાના દાયરામાંથી તેમના દ્વારા કાઢવામાં આવેલ ખનીજોને બાકાત કરી શકાય. "છે" અને બનાવવા માટે "યોગ્ય" શબ્દો, સંલગ્ન તથ્યો અને સંજોગોમાં, નિઃશંકપણે પથ્થર, કાંકરી અને શિંગલનો ઉલ્લેખ કરે છે, જે કાં તો ચિપ્સ બનાવવા માટે વપરાય છે અથવા તે બનાવવા માટે સક્ષમ છે. પ્રતિવાદીઓનો વિપરિત દાવો

સ્વીકારવા યોગ્ય નથી અને તેને ફગાવી દેવામાં આવે છે.

૧૬. નિયમ ૨૬ ના સંદર્ભમાં, તે તેમાંથી સ્પષ્ટ છે કે જ્યારે લીઝ આપવામાં આવે અથવા નવીકરણ કરવામાં આવે, ત્યારે અન્ય બાબતોની સાથે, શિઝ્યુલ-૨ માં નિર્દિષ્ટ દરે રોયલ્ટી વસૂલવામાં આવશે અને રાજ્ય સરકાર, અધિકૃત ગેઝેટમાં અધિસૂચના દ્વારા, પ્રથમ અને બીજા શિઝ્યુલમાં સુધારો કરી શકે છે જેથી કોઈપણ ગૌણ ખનીજ માટે ભાડું/રોયલ્ટીનો દર અધિકૃત ગેઝેટમાં અધિસૂચનાના પ્રકાશનની તારીખથી વધારી કે ઘટાડી શકાય. જોકે પ્રતિવાદીઓ તરફથી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે નિયમ ૨૬ ના પેટા-નિયમ ૫ માં રાજ્ય સરકારને ભાડા/રોયલ્ટીના દરમાં વધારો કે ઘટાડો કરવાની સત્તા આપતી આદેશની જોગવાઈને એવી રીતે અર્થઘટન કરવી જોઈએ કે જેથી આવી વધારો કે ઘટાડો મૂળભૂત રીતે અધિકૃત ગેઝેટમાં તે અંગેની અધિસૂચનાના પ્રકાશનની તારીખથી અસરકારક બને, તો અમે તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાના સંદર્ભમાં આ દલીલ સાથે સંમત થઈ શકતા નથી. અમારા મતે, નિયમોની સંબંધિત જોગવાઈઓ અને ખાસ કરીને બંને અધિસૂચનાઓ અને સૌથી મહત્વપૂર્ણ રીતે ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાની ફૂટનોટને ધ્યાનમાં લેતા, ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના માત્ર સ્પષ્ટીકરણના સ્વરૂપમાં છે, કારણ કે તે ફક્ત એવા વિસ્તારો જાહેર કરે છે કે જ્યાંથી જો સંબંધિત ખનીજો કાઢવામાં આવે તો તે તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા પહેલેથી જ નિર્ધારિત રોયલ્ટીના દરમાં આવશે, જે તારીખ

૦૧.૦૪.૨૦૦૧ થી ચૂકવવાપાત્ર છે.

૧૭. અન્ય કોઈ અર્થઘટન નિયમ ૨૬ માં રહેલા વૈધાનિક ઉદ્દેશ્ય તેમજ બંને અધિસૂચનાઓના ઉદ્દેશ્યો સાથે સુસંગત રહેશે નહીં.

૧૮. બારમાં ટાંકવામાં આવેલા તમામ નિર્ણયો એવા છે કે એક પ્રતિનિધિત્વ કાયદો મૂળ કાયદા દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાની મર્યાદાઓની બહાર જઈ શકતો નથી અને જ્યાં સુધી તેના દ્વારા અધિકૃત ન હોય, ત્યાં સુધી તે પશ્ચાદવર્તી અસર સાથે કોઈપણ કાયદો અથવા જોગવાઈ બનાવવા માટે સક્ષમ નથી, જેનાથી તેનાથી પ્રતિકૂળ અસર થવાની સંભાવના ધરાવતા લોકોના પહેલેથી જ નિહિત અધિકારોને નુકસાન પહોંચે. અમારા મતે, કેસના અનન્ય તથ્યોમાં આ નિર્ણયો પ્રતિવાદીઓને કોઈ કામના નથી, ખાસ કરીને તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાના સ્પષ્ટીકરણના સ્વરૂપને ધ્યાનમાં લેતા.

૧૯. કમિશનર ઓફ ઇન્કમ ટેક્સ-૧, અમદાવાદ વિરુદ્ધ ગોલ્ડ કોઈન હેલ્થ ફૂડ પ્રા. લિ. (૨૦૦૮) ૯ એસસીસી ૬૨૨ માં, આ કોર્ટની ત્રણ-જુદાયાધીશોની બેંચે, સ્પષ્ટીકરણના અથવા ઘોષણાત્મક કાનૂની જોગવાઈના વ્યાપ પર વિચાર કરતી વખતે, જસ્ટિસ જી.પી. સિંહ દ્વારા લિખિત પ્રખ્યાત ગ્રંથ "પ્રિન્સિપલ્સ ઓફ સ્ટેચ્યુટરી ઇન્ટરપ્રિટેશન", ૧૧મી આવૃત્તિ ૨૦૦૮ ના નીચેના અંશ પર આધાર રાખ્યો હતો:

"પશ્ચાદવર્તી અમલીકરણ વિરુદ્ધની ધારણા ઘોષણાત્મક કાયદાઓ પર લાગુ પડતી નથી. જેમ કે કેઈસમાં જણાવેલ છે અને સુપ્રીમ કોર્ટ

દ્વારા માન્ય રાખવામાં આવ્યું છે: આધુનિક હેતુઓ માટે એક ઘોષણાત્મક અધિનિયમને સામાન્ય કાયદા અથવા કોઈપણ કાયદાના અર્થ અથવા અસર અંગે અસ્તિત્વમાં રહેલી શંકાઓને દૂર કરવા માટેના અધિનિયમ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરી શકાય છે. આવા અધિનિયમો સામાન્ય રીતે પશ્ચાદવર્તી હોવાનું માનવામાં આવે છે."

."એક સમજૂતીત્મક અધિનિયમ સામાન્ય રીતે સ્પષ્ટ ક્ષતિને દૂર કરવા અથવા અગાઉના અધિનિયમના અર્થ અંગેની શંકાઓને દૂર કરવા માટે પસાર કરવામાં આવે છે. તે સારી રીતે સ્થાપિત છે કે જો કોઈ કાયદો ઉપચારાત્મક હોય અથવા અગાઉના કાયદાની માત્ર ઘોષણા કરતો હોય, તો પશ્ચાદવર્તી અમલીકરણ સામાન્ય રીતે હેતુપૂર્ણ હોય છે. ભાષા 'હંમેશા અર્થ ધરાવતા ગણાશે' અથવા 'ક્યારેય સમાવિષ્ટ નથી તેવું ગણાશે' તે ઘોષણાત્મક છે, અને તે સ્પષ્ટ શબ્દોમાં પશ્ચાદવર્તી છે. સ્પષ્ટ શબ્દોના અભાવે જે સૂચવે છે કે સુધારાત્મક અધિનિયમ ઘોષણાત્મક છે, તેનું અર્થઘટન તે રીતે કરવામાં આવશે નહીં જ્યારે સુધારેલી જોગવાઈ સ્પષ્ટ અને અસ્પષ્ટ હોય. સુધારાત્મક અધિનિયમ મુખ્ય અધિનિયમની જોગવાઈનો અર્થ સ્પષ્ટ કરવા માટે સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટીકરણલક્ષી હોઈ શકે છે જે પહેલેથી જ ગર્ભિત હતું. આ પ્રકારનો સ્પષ્ટીકરણલક્ષી સુધારો પશ્ચાદવર્તી અસર ધરાવશે અને તેથી, જો બંધારણ અમલમાં આવ્યું

ત્યારે મુખ્ય અધિનિયમ અસ્તિત્વમાં રહેલો કાયદો હતો, તો સુધારાત્મક અધિનિયમ પણ અસ્તિત્વમાં રહેલા કાયદાનો ભાગ બનશે."

૨૦. કિલે સિંહ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા અને અન્ય એઆઈઆર ૨૦૦૪ એસસી ૫૧૦૦ માં સમાવિષ્ટ નીચેના અવતરણને પણ માન્યતા સાથે નોંધવામાં આવ્યું હતું:

"૧૪. પશ્ચાદવર્તી અમલીકરણ વિરુદ્ધની ધારણા ઘોષણાત્મક કાયદાઓ પર લાગુ પડતી નથી.... તેથી, અધિનિયમની પ્રકૃતિ નક્કી કરવામાં, સ્વરૂપ કરતા તેના સાર પર ધ્યાન આપવું જોઈએ. જો કોઈ નવો અધિનિયમ અગાઉના અધિનિયમને "સમજાવવા" માટે હોય, તો તે પશ્ચાદવર્તી રીતે અર્થઘટન કર્યા વિના નિર્રથક હશે. એક સમજૂતીત્મક અધિનિયમ સામાન્ય રીતે સ્પષ્ટ ક્ષતિને દૂર કરવા અથવા અગાઉના અધિનિયમના અર્થ અંગેની શંકાઓને દૂર કરવા માટે પસાર કરવામાં આવે છે. તે સારી રીતે સ્થાપિત છે કે જો કોઈ કાયદો ઉપચારાત્મક હોય અથવા અગાઉના કાયદાની માત્ર ઘોષણા કરતો હોય, તો પશ્ચાદવર્તી અમલીકરણ સામાન્ય રીતે હેતુપૂર્ણ હોય છે.... સુધારાત્મક અધિનિયમ મુખ્ય અધિનિયમની જોગવાઈનો અર્થ સ્પષ્ટ કરવા માટે સંપૂર્ણપણે ઘોષણાત્મક હોઈ શકે છે જે પહેલેથી જ ગર્ભિત હતું. આ પ્રકારનો સ્પષ્ટીકરણલક્ષી સુધારો

પશ્ચાદવર્તી અસર ધરાવશે."

૨૧. આ દરખાસ્ત એટલી સારી રીતે સ્થાપિત કરવામાં આવી છે કે અમે સમાન વલણના અન્ય ચુકાદાઓનો ઉલ્લેખ કરીને વર્તમાન રજૂઆતને ભારિત કરવા માંગતા નથી. એટલું કહેવું પૂરતું છે કે કાયદાનું બળ ધરાવતો કોઈપણ કાયદો અથવા સાધન, જો તે પ્રકૃતિ અને હેતુમાં સ્પષ્ટીકરણ, ઘોષણાત્મક અથવા સમજૂતીત્મક હોય, તો સ્પષ્ટ ક્ષતિને દૂર કરવા અથવા અગાઉના કોઈપણ કાયદા અંગેની શંકાઓને દૂર કરવા માટે, તેનું પશ્ચાદવર્તી અમલીકરણ સામાન્ય રીતે હેતુપૂર્ણ હોય છે. આ કસોટી લાગુ કરતા, મૂળ કાયદા અથવા નિયમો અથવા તેમાં સામેલ અધિસૂચનાઓમાં વિપરિત કોઈ સંકેત ન હોવાને કારણે, અમે નિઃસંકોચપણે અભિપ્રાય ધરાવીએ છીએ કે નિયમ ૨૬ અને બંને અધિસૂચનાઓનું સંયુક્ત વાંચન સ્પષ્ટ કરે છે કે, પથ્થર, કાંકરી અને શિંગલ જે ચિપ્સ બનાવવા માટે વપરાય છે અથવા બનાવવા માટે સક્ષમ છે તેના માટે ૧૦૦/- રૂપિયા પ્રતિ ઘન મીટરનો વધેલો રોયલ્ટીનો દર ૦૧.૦૪.૨૦૦૧ થી વસૂલવાપાત્ર રહેશે અને તેથી, પ્રતિવાદીઓ તે મુજબ ઉભી કરાયેલી માંગણી ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે. પ્રતિવાદીઓ તેમના દ્વારા નિષ્કર્ષિત ખનીજો માટે ૧૦૦/- રૂપિયા પ્રતિ ઘન મીટરના સુધારેલા દર વિશે સંપૂર્ણ રીતે જાગૃત હતા અને તેથી, હાઈકોર્ટનું તર્ક કે તેમણે કદાચ ભાર તેમના ખરીદદારો પર નાખ્યો ન હોત, તે કોઈ તથ્ય આધારિત નથી અને સ્પષ્ટપણે અટકળભર્યું હોવાથી ટકી શકે તેમ નથી. હાઈકોર્ટે, અમારા મતે, સંબંધિત કાનૂની જોગવાઈઓ અને ખાસ

કરીને ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનાનું અર્થઘટન કરવામાં સ્પષ્ટપણે ભૂલ કરી હતી કે ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ની અધિસૂચના દ્વારા નિર્ધારિત વધેલા દરો ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ની અધિસૂચનામાં ઉલ્લેખિત બે વિસ્તારોમાંથી તે તારીખથી કાઢવામાં આવેલા ખનીજો માટે ચૂકવવાપાત્ર રહેશે. હાઈકોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલ નિર્ણય અસમર્થનીય છે અને પરિણામે, વિવાદિત નિર્ણય રદ કરવામાં આવે છે.

૨૨. અપીલ આથી મંજૂર કરવામાં આવે છે. કોઈ ખર્ચ નથી.

નિધિ જેન

અપીલ મંજૂર.

This judgment has been translated using AI Tool

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.